

La mestra d'escola

(ALDC, VIII, 1871. La mestra d'escola)

En aquest mapa només tenim en consideració els significants *mestra*, *mestressa* i *maestra*; per al tractament de la vocal final, veg. *PALDC*, I, mapa 3; i per al de la vocal tònica, veg. mapes 1067 i 1068.

Mestra prové del llat. *MAGĪSTRA*, f. de *MAGĪSTER* 'cap, amo, director' (der. de *MAGIS* 'més'), mot inicialment usat en el llenguatge jurídic i religiós i estès després a altres àmbits com el de l'ensenyament (var. *mestra d'escola* 155, *senyora mestra* 48, *senyora mestra* 123, *senyoreta mestra* 53).

Mestressa (s. XV) s'ha format amb el suf. feminitzador *-essa* (< *-ISSA*), com *comtessa*, *doctoresa*, etc., i coneix

altres valors com 'muller d'un menestral' 70, 'modista' 70, 'cosidora' 74, 75, 77, 81, etc. (cf. mapa 1067).

Maestra és un clar manlleu al cast., on s'usa des del s. XIII. El tipus lexical predominant és *mestra*, del qual se separa el castellanisme *maestra* (var. *maestra del llugar* 94) a la franja ponentina, i *mestressa*, arcaisme supervivent en men. i diverses localitats isolades del cat. central així com en ross. (var. *mestressa d'escola* 1-3, 13), on s'haurà mantingut pel contacte amb l'oc. *mestressa d'escola* (Mistral).

Són mots normatius *mestra*, *mestressa*, des del *DOrt*, 1917.

